

БУЛАТОВИЋ ГОРАН¹

УДК 316.774:342.725/.726 (497.113)

Факултет за менаџмент,

Сремски Карловци, Универзитет Унион „Никола Тесла“, Београд

БУЛАТОВИЋ Љ. ЉИЉАНА²,

Факултет за медије и комуникације, Београд,

Универзитет Сингидунум, Београд

ИНФОРМИСАЊЕ НА ЈЕЗИЦИМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА У ВОЈВОДИНИ: ПРАКСА И ПОТРЕБЕ

Сажетак³: У системима развијене медијске понуде захтеви за употребом мањинских језика и промоцијом културе и традиције мањинских народа у јавној сфери постављени су гласније него раније, а у остваривању права грађана у мултиетничким седицама највише обавеза имају јавни сервиси. У раду дискутујемо: европски и домаћи регулаторни оквир који се односи на право на информисање на језицима мањинских народа, добру праксу у Србији, на примеру Јавне медијске установе Радио телевизије Војводине, реферишемо се на поједине детаље који су апострофирани у алтернативним извештајима и истраживањима који су усмерени ка Европи, а у функцији су унапређења информисања на језицима националних мањина.

Кључне речи: информисање, националне мањине, јавни сервис, радио телевизија Војводине.

Комуникационе потребе националних мањина у Војводини: законска регулатива и домаћа пракса

Право на испољавање националног, културног, верског и језичког идентитета једно је од основних људских права, а у непосредној вези

¹ kokacns@gmail.com

² ljiljana.bulatovic@fmk.edu.rs

³ Рад је резултат истраживања на пројекту „Дигиталне медијске технологије и друштвено образовне промене, финансијер Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

са тим је право на информисање на сопственом језику. У савременим демократским друштвима ова права и њихово остваривање се сматрају цивилизацијским достигнућима и никада се не доводе у питање. „Питања националног идентитета, коришћење језика, неговање сопствене културе и исповедања религије спадају у основна људска права. Она су толико израженија уколико је реч о групама људи који живе на одређеним подручјима у земљама у којима су у мањини у односу на већински народ. Мањина се лапидарно социолошки може дефинисати као група коју карактерише недостатак моћи у односу на већину – ма који био основ њеног конституисања.” (Становчић, 2008: 479-503), У системима развијене медијске понуде захтеви за употребом мањинских језика и промоцијом културе и традиције мањинских народа у јавној сфери постављени су гласније него раније, а пратећим законима и регулама се ово право конкретизује и штити, јер само постојање правних норми није гаранција за остваривања права у пракси. У остваривању права грађана у мултиетничким седицама највише обавеза имају јавни сервиси, а када је у питању европска медијска политика и регулација, она се креће у два правца:

- први правац чине документи који гарантују права етничких заједница на европском простору и траже да се стандарди, правила, позитивна искуства имплементирају и у национална законодавства
- други правац се односи на документе који се тичу искључиво рада медијских јавних сервиса.

Оба ова правца темеље се на Универзалној Декларацији о људским правима⁴ и Европској конвенцији о људским правима⁵, најзначајнијим међународним документима којима се регулише ово питање. Уз све опште документе који обухватају сва људска права, нарочито су за нашу дискусију важни међународни акти који се конкретно односе на мањинска права: Европска повеља о регионалним и мањинским језицима⁶ и Оквирна конвенција за заштиту националних мањина.⁷

⁴ Универзална Декларација о људским правима, доступно на: <http://www.poverenik.rs/yu/pravni-okvir-pi/medjunarodni-dokumenti-pi/146-univerzalna-deklaracija-o-ljudskim-pravima.html>

⁵ Европска конвенција о људским правима, доступно на: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SRP.pdf

⁶ Европска повеља о регионалним и мањинским језицима, доступно на: <http://www.ljudskaprava.gov.rs/index.php/evropska-povelja-o-manjinskim-jezicima/77-evropska-povelja-o-regionalnim-i-manjinskim-jezicima>

⁷ Оквирна конвенција за заштиту националних мањина, доступно на: <http://www.pravama-njina.rs/attachments/ZAKON%20o%20potvrdivanju%20okvirne%20konvencije.pdf>

Европска повеља о регионалним и мањинским језицима у првом члану даје дефиницију о којим језицима је реч, наводећи да су то језици «који су традиционално у употреби на одређеној територији једне државе од стране држављана те државе, који чине бројчано мању групу од остатка становништва те државе и који су различити од званичног језика те државе».⁸ Посредно, указано је и на обавезу јавних сервиса у односу на мултиетничка друштва. У члану 11. Европске повеље о регионалним и мањинским језицима наводе се обавезе медија, односно држава, да обезбеде остваривање права на употребу мањинских језика: «Државе чланице преузимају обавезу да, за оне који користе регионалне или мањинске језике на територији на којој се ови језици говоре, у складу са ситуацијом сваког од језика, до степена до којег јавне власти, директно или индиректно, имају надлежност, моћ или играју одговарајућу улогу у овој области, поштујући принцип независности и аутономности средстава јавног информисања - у смислу у коме радио и телевизија остварују улогу јавне службе:

- да обезбеде стварање макар једне радио станице и једног телевизијског канала на регионалном или мањинским језицима; или
- да охрабре или олакшају стварање макар једне радио – станице и једног телевизијског канала на регионалном или мањинским језицима; или
- да омогуће одговарајуће одредбе захваљујући којима би приказивачи програма понудили садржаје на регионалним или мањинским језицима».

У овом документу се говори и о обавезама држава које су документ потписале, да омогуће да се култура мањинских група афирмише и учини доступном широј јавности. Сугерисано је «подстицање различитих средстава којима би дела сачињена на регионалним и мањинским језицима постала доступна: помагањем и развикоом превођења, надсинхронизације и титлованих превода».⁹ Разуме се, да се остварење овакве обавезе очекује пре свега од јавног сервиса.

Оквирном конвенцијом за заштиту националних мањина у члану 9 изнет је кључни став који се односи на медијско посредовање: „Уговорнице се обавезују да признају да право свакога припадника националне мањине на слободу изражавања обухвата слободу уверења и примања и давања информација и идеја, на мањинском језику, без ометања од стране власти и без обзира на границе. Уговорнице ће обезбедити, у

⁸ Ибид. 5

⁹ Ибид.4

оквиру својих правних система, да припадници националних мањина имају приступ средствима јавног информисања без дискриминације.“¹⁰

Савет Европе је, октобра 1997. године, усвојио и Препоруку бр. (97) 2111 о медијима и промовисању културе толеранције, у којој се посебно наглашава обавеза јавног сервиса у тачки пет: „... док радио-дифузне организације јавног сервиса имају посебну обавезу да промовишу културу толеранције и разумевања, радио-дифузни медији у целини представљају моћно средство за стварање атмосфере за сузбијање нетолеранције“¹¹. У Резолуцији бр. 1 о будућности радиодифузије јавног сервиса, државе потписнице су се сагласиле да се основни задаци радиодифузних организација јавног сервиса састоје у томе да:

- обезбеде, кроз своје програме, информације за све припаднике јавности, да буду фактор за друштвену кохезију и интеграцију свих појединаца, група и заједница. Посебно морају да одбаце сваку дискриминацију на основу културе, пола, вере или расе и сваки вид друштвене сегрегације;
- развијају и праве програмску шему тако да она буде од интереса за широку јавност, водећи ипак рачуна о потребама мањинских група;
- одражавају различите филозофске идеје и верска уверења о друштву, у циљу јачања узајамног разумевања и толеранције и промовисања односа између различитих заједница у мултиетничким и мултикултурним друштвима.“¹²

Програмски комитет Европске уније за радиодифузију (ЕБУ), следећи закључке бечког самита Савета Европе, 1994. године усваја Декларацију о намерама која се односи на мултикултуралну програмску политику: „Радио-дифузне организације јавног сервиса признају да су свесне значајне улоге коју имају у вишерасној, мултикултуралној и мултиконфесионалној Европи и признају да је од кључног значаја да уложи све могуће напоре да би се њихови програми одражавали културне, расне и језичке разноликости у друштву.“¹³

Осим ових, постоје и друга европска правна документа која дају конкретан регулаторни основ за нормирање рада јавних сервиса у националним законима, а који такође истичу значај притања

¹⁰ Ибд.5

¹¹ Препоруку бр. (97) 2111 о медијима и промовисању културе толеранције (1997), Савет Европе, http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/translations/serbian/Rec%281997%29021&ExpMem_sb.pdf

¹² Ибд. 9

¹³ Ибд.9

мултиетничности и задовољавања комуникационих потреба свих друштвених група, посебно мањинских а међу њима етничких. Ти документи су: Прашка резолуција из 1994. године¹⁴, Резолуција Европског парламента из 1996. године¹⁵, Амстердамски уговор из 1997. године¹⁶. У Прашкој резолуцији стоји да „јавни сервис подржава вредности које одликују политичке, правне и друштвене структуре демократских друштава, уз посебно поштовање људских права, културног и политичког плурализма, да јавни сервиси одржавају различите филозофске приступе и верска уверења у друштву са циљем јачања узајамног разумевања и толеранције и унапређења односа међу заједницама мултиетничких и мултикултурних држава“¹⁷. Резолуција Европског парламента истиче да је „јавни сервис, поред осталог, у служби мањина и води рачуна о свим различитим групама које чине становништво земље“¹⁸. Ови документи, али и они новији као што су Препорука Р-2007-3 о улози јавног сервиса у информатичком друштву¹⁹ и Политика декларација и резолуција из Рејкјавика 2009. године²⁰, инсистирају на јавном сервису као интегративном фактору који би требало да повезује све друштвене групе и да доприноси да се сви осећају равноправнима.

Све наведено и бројна друга документа, закони, препоруке и декларације, учинили су да се и у Србији развије низ докумената и законских прописа, који су осим уобичајених „кровних“ закона намењени сфери регулације мањинских права и обавеза у домену информисања и обавештавања. За директну последицу то је имало значајно повећану упажњу друштва у целини, а онда и медија, пре свих јавних сервиса, у

¹⁴ Прашка резолуција из 1994. год, доступно на: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/translations/serbian/Rec%281996%29010&ExpMem_sb.pdf

¹⁵ Резолуција Европског парламента из 1996., доступно на: http://www.srbijaeu.org/images/PDF%20Evropska%20unija/11_EU_u_10_lekcija.pdf

¹⁶ Амстердамски уговор, (1997), доступно на: http://www.srbijaeu.org/images/PDF%20Evropska%20unija/11_EU_u_10_lekcija.pdf

¹⁷ Ибд.12

¹⁸ Ибд.13

¹⁹ Препорука Р-2007-3 о улози јавног сервиса у информатичком друштву, доступно на: http://www.coe.org.rs/REPOSITORY/141_preporuka-rec_2007_3_o_ulozi-javnog-medijskog-servisa-u-informacionom-drustvu_1.pdf

²⁰ Contribution of the Council of Europe (Media and Information Society Division, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs) for the 2009 Internet Governance Forum, dostupno na: <http://intgovforum.org/cms/documents/contributions/general-contribution/2009-1/324-council-of-europe/file>

односу на многа питања која се тичу мањина. Осим што је повећан обим програма који се односи на културу, коришћење језика мањинских група, обавештавање о њиховим правима, повећано је и опште интересовање заједнице за ова питања.

Ослањајући се на европске документе и регулативу, када су у питању медији, а посебно јавни сервиси, и наш Закон о радиодифузији, у делу у којем говори о установама јавног сервиса, у члану 78. каже да су јавни сервиси дужни да: „уважавају језичке и говорне стандарде, како већинског становништва, тако, и у одговарајућој сразмери, и националних мањина односно етничких група на подручју на којем се програм емитује²¹“, и „да обезбеде задовољавање потреба грађана за програмским садржајима који изражавају културни идентитет, како народа, тако и националних мањина, односно етничких група, кроз могућност да одређене програме или програмске целине, на подручјима на којима живе и раде, прате на свом матерњем језику и писму²²“. На основу наведеног може се учинити да је потребно детаљније разрадити ове норме и регулисати ову област. Међутим, ваља знати да је модел медијског јавног сервиса ипак установа од које се захтева висок степен независности и аутономије па је спровођење ове регулативе и њена разрада препуштена уређивачким тимовима. То, другим речима, значи да програмске концепције праве људи који имају уређивачку одговорност, а праве их према друштвеним околностима и контексту као и према реалним информативним, културним и комуникационим потребама уважавајући захтеве за мултиетничношћу. Нормативно гледано, законски предуслови за функционисање медијских јавних сервиса и остваривање права националних мањина и етничких група у духу европских вредности, постоје, али је питање да ли се код оба јавна сервиса равноправно користе и којег су квалитета?

Са друге стране, у области медија, понашање у пракси и ефикасно функционисање у овој сфери, отежавају, у најмању руку, збуњујуће контроверзне и противречне законске одредбе које угрожавају темељну идеју и претпоставку јавног сервиса - његову независност и аутономију. Један од примера у сфери законских норми су одредбе Закона о националним саветима националних мањина²³. У члану 20. овог закона предвиђено је да између осталог, национални савет: “...

²¹ Закон о радио-дифузији, Члан 78, тачка 3., доступно на: <http://www.kultura.gov.rs/docs/dokumenti/propisi-iz-oblasti-medija/zakon-o-radiodifuziji.pdf>

²² Исто, тачка 4.

²³ Закон о националним саветима националних мањина, доступно на: http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_nacionalnim_savetima_nacionalnih_manjina.html

утврђује критеријум за избор одговорног уредника програма на језику националне мањине у установи јавног сервиса; предлаже управном одбору радиодифузне установе именовање одговорног уредника програма на језику националне мањине од кандидата који се пријаве и испуњавају услове конкурса; и даје мишљење о кандидатима за одговорног уредника програма на језицима националних мањина у радиодифузној установи у којој се именује одговорни уредник за више програма на језицима националних мањина.”²⁴ Те одредбе су у супротности са Законом о јавном информисању²⁵ и Законом о радиодифузији који чине темељ регулације наше медијске сфере. У члану 2. став 3, Закона о јавном информисању каже се да нико не сме, ни на непосредан начин да ограничава слободу јавног информисања, нарочито злоупотребом државних или приватних овлашћења, злоупотребом права, утицаја или контроле над средствима за штампање и дистрибуцију јавних гласила ... Такође, према члану 78, Закона о радио-дифузији најважнија обавеза носилаца јавног радиодифузног сервиса је да „обезбеде да програми који се производе и емитују, а посебно програми информативног садржаја, буду заштићени од било каквог утицаја власти, политичких организација или центара економске моћи.”²⁶

Србија – мултиетничка заједница

Србија је у Уставом из 2006. године, члан 1 дефинисана као држава српског народа и свих грађана који у њој живе укључујући и националне мањине. Права националних мањина у Србији су гарантована са седам чланова Устава, Законом о националним саветима националних мањина и Законом о заштити права и слобода националних мањина. У Србији живи 26 националних мањина, и већином су оформиле своје националне савете чија се надлежност пре свега односи на образовање, медије и културу.

Са аспекта етничитета, подаци са последњег пописа показују да је Србија мултиетничка и мултиконфесионална држава у којој поред Срба, живе многобројне етничке заједнице различите у погледу историјског, социо-културног и демографског развика, религије и језика. Срби као већински народ броје 6,0 милиона (83,3%), затим следе Мађари (253,9 хиљада или 3,5%), Роми (147,6 хиљада или 2,1%) и Бошњаци (145,3 хиљада или 2,0%), док остале националности партиципирају са испод 1%, као

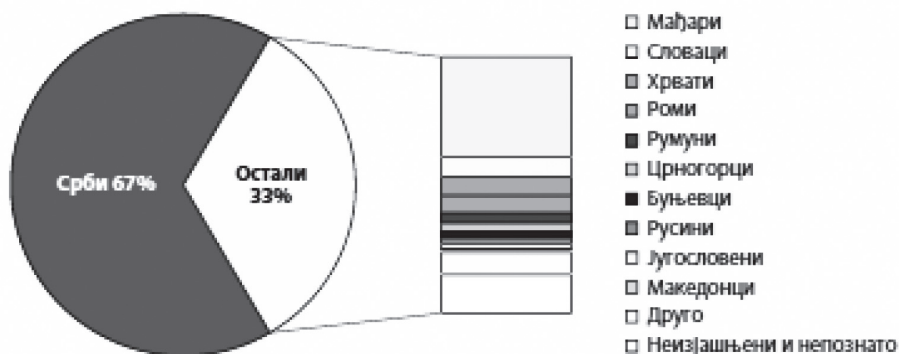
²⁴ Закон о националним саветима националних мањина, члан 20. тачке 3, 4 и 5.

²⁵ Закон о јавном информисању, доступно на: <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2014/2511-14.pdf>

²⁶ Ибд.19

што су Хрвати (57,9 хиљада или 0,8%), Словаци (52,8 хиљада или 0,7%), Црногорци (38,5 хиљада или 0,5%), Власи (35,3 хиљада или 0,5%) и други. У “остале националности” сврстане су етничке заједнице са мање од две хиљаде припадника (Египћани, Ашкалије, Чеси, Јевреји и др.) којих има укупно 17, 6 хиљада (0,2%). Број лица која су искористила своје Уставом загарантовано право и нису желела да се национално декларишу износи чак 160,3 хиљада (2,2%). Такође, значајан је и број лица (30,7 хиљада или 0,4%) који се изјаснио у смислу регионалне припадности (на пример, Војвођанин, Шумадинац, Ваљевац, Београђанин и слично).²⁷

Регион Војводине је изразито етнички шаролик, представља прави мозаик различитих народа, религија, језика и култура, што потврђује и податак да од укупно 1,9 милиона становника, Срби чине две трећине становништва (66,8%), док чак десет националних мањина партиципира са преко 0,5%. Мађари су по бројности највећа мањина у Војводини (13,0%), а затим Словаци (2,6%), Хрвати (2,4%), Роми (2,2%), Румуни (1,3%) и Црногорци (1,2%), док све остале етничке заједнице појединачно учествују са мање од 1%. У Војводини је убедљиво и највише лица која нису желела да се национално декларишу (4,2%). Међу етничким заједницама са учешћем мањим од 1% најзаступљенији су Буњевци (0,85%), Русини (0,72%), Југословени (0,63%) и Македонци (0,54%).²⁸

Графикон. бр.1: Регион Војводине према попису 2011. год.

²⁷ Извор: Вероисповест, матерњи језик и национална припадност - Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. године у Републици Србији, Књига 4, РЗС, доступно на <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

²⁸ Ibid.25

Ако изузмемо статистичко занемаривање малих националних и етничких заједница, које су друштвено, културно, информативно и политички изузетно важне не само за Војводину, него и за читаву Србију па и Европу, можемо да констатујемо да у Војводини живи 21 етничка заједница којима је потребно, у складу са европском и домаћом медијском регулативом, обезбедити остваривање права на употребу матерњег језика и права на информисање на матерњем језику.

Законски оквир права припадника националних мањина на информисање и обавештавање на свом језику прати Министарство за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, односно Управа за мањинска права у оквиру тог министарства. Законом о заштити права и слобода националних мањина је прописано да “припадници националних мањина имају право на потпуно и непристрасно обавештавање на матерњем језику, укључујући право на изражавање, примање, слање и размену информација и идеја путем штампе и других средстава јавног обавештавања, као и право на оснивање и одржавање медија на свом језику”.²⁹ Дакле, обавеза државе је да у програмима радија и телевизије јавног сервиса обезбеди информативне, културне и образовне садржаје на језицима националних мањина. Из закона се види да држава може и да оснива и посебне радио и телевизијске станице које би емитовале програме на језицима националних мањина у сарадњи са Националним саветима који преузимају на себе део јавних овлашћења. Осим наведених и медијски закони, као што смо видели, обезбеђују и уређују право националних мањина на информисање на матерњим језицима. Само у Војводини функционише преко 140 медија на на 11 језика мањина, што је уједно и 90% од постојећих у Србији. Чињеница је да програми који се емитују као саставни део покрајинског јавног сервиса Јавне медијске установе РТ Војводине имају највећу традицију, квалитет, слушаност и гледаност. Овај део система емитује програме на једанаест језика, на радију и телевизији.

Интегративна функција ЈМУ РТВ: информисање на језицима националних мањина

Јавна медијска установа РТ Војводине је правни и програмски наследник РТВ Нови Сад, медијске куће која је 1949. године почела да емитује радијски а 1975. године и телевизијски програм. Од самог

²⁹ Videti Zakon o zaštiti nacionalnih manjina, dostupno na: http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zastiti_prava_i_sloboda_nacionalnih_manjina.html

оснивања ова кућа се трудила да функционише као јавни сервис свих грађана Војводине па је стога своје, пре свега информативне, али и остале програме, емитовала на више језика националних мањина покрајине. Једно време кућа је деловала у саставу *РТС*-а, да би усвајањем Закона о радиодифузији 2006. године поново постала самостална. Од самих почетака кућа је била изложена изазовима и искушењима, од деградације професионалних стандарда и осипања кадрова, до бомбардовања 1999. године када су потпуно уништени објекти телевизије. Тек 2013. године, захваљујући новом професионалном и стручном менаџменту, *ЈМУ РТВ Војводине* добија неопходни дугорочни документ Стратегију *РТВ* у којем су први пут јасно дефинисане визија и мисија куће и утврђени општи правци деловања и развоја. (Булатовић, Булатовић, Арсенијевић, 2014: 47-57). Цитирамо неколико сегмената из овог документа који јасно указују на свест о важности и значају мултикултуралног, мултиетничког и мултијезичког карактера подручја за које ће програм бити припреман и емитован:

„*РУВ*³⁰ *РТВ* је јавни радиодифузни сервис за подручје Аутономне покрајине Војводине који емитује целодневни програм на два телевизијска и три радијска канала као и преко интернет портала. Са око 18.000 сати годишње емитованог програмског садржаја, од тога је 51% сопствене производње, ова кућа спада у „златну средину” програмске понуде европских јавних националних сервиса, а у поређењу са регионалним сервисима налази се међу првих пет у Европи. Оно чиме се ова кућа нарочито поноси и разликује од осталих у окружењу али и Европи јесу програмски садржаји и канали на језицима националних заједница – припадници чак 10 националних заједница самостално припремају програм на својим језицима. Аутентичност тих садржаја покреће комуникацију унутар националних заједница, између различитих националних заједница али и са етничком већином на простору Војводине, при чему српски језик служи као мост међусобног споразумевања. Такође, програми на српском језику између осталог, баве се проблемима националних заједница. Савремене технолошке могућности требало би да осигурају још бољи и обимнији проток и дистрибуцију садржаја на различитим језицима националних заједница као и превођење већег дела програма на српски језик како би се олакшало споразумевање и прошириле могућности међусобног комуницирања.”³¹

³⁰ *РУВ*- радио дифузна установа, а не *ЈМУ* – Јавна медијска установа, пошто је Стратегија настала у време претходног Закона о радиодифузији (оп. аутора)

³¹ Стратегија *РТВ* Војводине, доступно на: <http://static.rtv.rs/pdf/2013/10/25/stra->

Први канал Радио-телевизије Војводине данас емитује програм на српском, *други* на свих 10 језика националних заједница, *Први програм Радио Новог Сада* на српском језику, *Други* на мађарском и *Трећи* на осталим језицима националних мањина. „Примера ради, обим радијског програма на мађарском језику је 24 сата дневно и 168 сати седмично, а на осталим језицима: 50 сати седмично на словачком, 50 сати на румунском, 47,5 сати на русинском, 13,5 сати на ромском, 6,5 сати на украјинском и по 30 минута седмично на хрватском, буњевачком и македонском језику”.³² Слична сразмера одржава се и унутар *другог* ТВ канала. Ако овоме додамо веб портал на којем се, поред већ набројаних језика, објављују и садржаји на енглеском, може се рећи да *РУВ РТВ сада* емитује програме на чак 11 језика, а након формирања нових Националних савета, ускоро би требало да почне и емитовање програма на дванаестом језику - црногорском.

У визији *ЈМУ*-а стоји да је то: „Јавни непрофитни електронски медијски сервис Аутономне Покрајине Војводине, чији је задатак стварање и емитовање разноликих радијских, телевизијских и мултимедијалних програмских садржаја различитог карактера и високог квалитета, у складу са одредницама закона који уређују рад јавних медијских сервиса... Релевантност у простору *РТВ* утемељује тиме што истовремено подстиче заједнички идентитет, али и посебне идентитете грађана и националних заједница које живе у Војводини, јер истовремено омогућује друштвену интеграцију и сегментацију и обезбеђује неопходну интеракцију... *РТВ* делује **универзално** (регионално и интеркултурно), доприноси квалитету живота грађана (негујући демократски плурални дијалог, међусобно и међунационално поштовање, толеранцију и стваралаштво), **независно** од партикуларних политичких, економских и других утицаја, **квалитетно** (углавном програмима трајних и универзалних вредности), **разнолико** (у виду програмских жанрова, учесника, порекла), **транспарентно** (објављује начела уређивачке политике, годишњи буџет, приходе и потрошњу, обезбеђујући ефикасно руковођење и економију) и **иновативно** (као полуга и мотиватор креативности у друштву предводи стварање и примену нових програмских формата и технологија у дигиталном окружењу)”³³.

Дефинишући мисију, стратешки документ наглашава да је: „*РТВ* јавни медијски сервис и требало би да задовољи најшири јавни интерес. Садржајима које емитује требало би да информише и задовољи целокупну

tegija-razvoja-rtv-2013-2017-pdf.pdf, стр. 16.

³² Ибд, стр. 16

³³ <http://static.rtv.rs/pdf/2013/10/29/strategija-razvoja-ruv-rtv-2013-2017-pdf.pdf>, стр. 4

војвођанску јавност, укључујући и потребе припадника националних и других мањина. *РТВ* би требало да доприноси обогаћивању информисања и знања, развоју цивилног друштва и неговању регионалних специфичности... Циљ је да се употпуни програмска понуда *РТВ*-а и на језицима на којима још не емитујемо програм. Томе ће допринети техничка модернизација и са њом повезане нове могућности (дигитализација), као и свестранија употреба веб портала.³⁴ Српски језик је не само језик већинског народа већ и језик споразумевања припадника бројних националних мањина, без притиска за њихову асимилацију. Новим техничким достигнућима треба употпунити могућност превођења појединих програма на више језика... Мисија *РТВ* такође је и промоција стваралаштва, културе и идентитета Војводине и њихово разумевање у Србији и у иностранству, неговање и повезивање етничких мањина у Војводини са матичним државама, активност у регионалним и међународним струковним организацијама и удружењима, а поготово на подручју Подунавља... То је могуће остварити само уз помоћ квалитета и високе професионалности, адекватно мотивисаних радника, високом културом, организацијом рада, пословном одлучношћу као и сталним улагањем у техничка достигнућа и примењену технологију... *РТВ* треба да успостави такву структуру организације која ће одговарати изазову времена, а да буде и довољно флексибилна, како би омогућавала прилагођавање будућим изазовима у окружењу”³⁵.

На основу овако дефинисане визије и мисије јасно је да би *РТ* Војводине требало да буде јавна, независна, кредибилна, модерна, флексибилна, ефикасна, квалитетна, високо професионална и високо технолошки развијена медијска институција у служби јавности. Такође, овако постављене стратешке смернице упућују и на то да менаџмент *РТ Војводине* сагледава као медијску кућу која прихвата изазов да се за своје место на тржишту, односно за поверење аудиторијума, у тржишним условима бори са комерцијалним емитерима, а не да буде кућа о којој би „неко други” требало да брине.

Посебно обавезујућа и важна улога Јавне медијске установе *РТ*

³⁴ У међувремену је процес дигитализације завршен, гледано са аспекта *ЈМУ РТВ Војводине* све је припремљено за емитовање дигиталног сигнала и чека се „сигнал од државе“. Такође је и унапређено коришћење веб портала, како увођењем нових садржаја на самом информативном порталу *ЈМУ РТ Војводине*, унапређењем организационог дела веб редакције, тако и увођењем нових веб садржаја какав је *О радио*, најновији програмски сегмент *ЈМУ РТВ*.

³⁵ <http://static.rtv.rs/pdf/2013/10/29/strategija-razvoja-ruv-rtv-2013-2017-pdf.pdf>, стр. 5

Војводине (ЈМУ радио телевизије Војводине) јесте да на неки начин буде трансмисија и да репрезентује плурализам који је карактеристичан за Војводину одувек, а данас посебно. Ову улогу ЈМУ Војводине испуњава одавно, некада са више некада са мање успеха, али увек под утицајем различитих друштвених и економских околности, а често и уз недовољно разумевања јавности којој је ЈМУ намењена. Јавност је, декларативно, за више оригиналности, иновативности, за више динамике у програму. Укратко – јавност под утиском комерцијалних медија и од јавног сервиса тражи више комерцијалног, више забаве, више сензације, што је суштински неспојиво са најважнијим улогама јавних сервиса: да информишу, едукују, да граде интеракцију између свих друштвених и етничких група, да негују поштење и баланс, да мултикултурализму дају оно место које му припада, да буду пре свега етични а онда занимљиви и све што тај епитет прати.

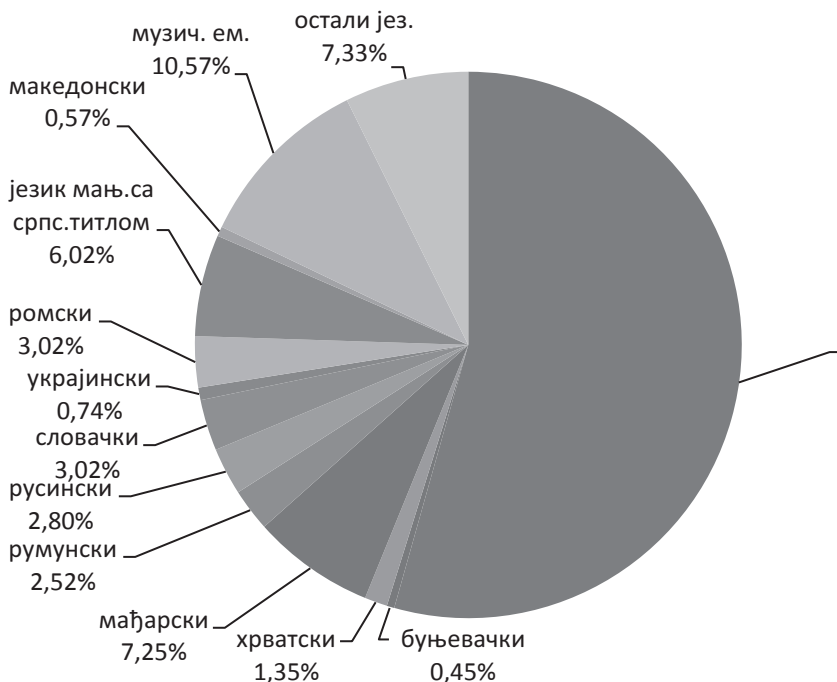
Сам приступ менаџмента да се са проблемима *РТВ* изборити сама јасно упућује на то да су се догодиле промене и да се у реорганизацију улази одговорно и на основу професионалних метода и сазнања. А изазова је много: побољшање позиције на тржишту, обезбеђивање материјалне стабилности, финансијске независности и транспарентности, диверсификације извора финансирања, програмске иновативности и разноликости, технолошког прилагођавања, прилагођавање организационе структуре, обезбеђивање одговорности и контроле за спровођење менаџерских одлука, обезбеђивање рационалног планирања и рентабилне програмске продукције, рационализовање и пуно ангажовање неопходних људских и материјалних потенцијала и професионално управљање људским ресурсима, синергијско обједињавање постојећих људских ресурса и медија, радија и телевизије унутар *РТВ*-а као и развијање нових садржаја и начина дистрибуције, посебно преко интернет портала... Такође, из документа се види да циљ стратешког деловања *РТВ*-а, за разлику од комерцијалних емитера, није остваривање финансијског профита, него реализација задатака изражених у визији и мисији организације као и законских обавеза јавног сервиса.³⁶

Стратегијом *РТВ*-а предвиђено је повећање броја програма на језицима националних заједница, што ће бити технички и технолошки оствариво, али се код овога као и код других зацртаних циљева Стратегије поставља питање економске одрживости, унутрашње (ре)организације куће, питање управљања људским ресурсима, креирања културе организације, едукације запослених и многа друга пословно управљачка питања која

се, у суштини, тичу управљања конвергенцијом медијске куће. За сада, пратећи језичку структуру сопственог програма добијамо податак³⁷ да је Радио Телевизија Војводине у периоду 2014. године емитовала на:

- српском језику 566.084 минута (**54.37%**)
- мађарском језику 75.500 минута (**7.25%**)
- румунском језику 26.221 минута (**2.52%**)
- русинском језику 29.175 минута (**2.80%**)
- словачком језику 31.480 минута (**3.02%**)
- ромском језику 31.422 минута (**3.02%**)
- хрватском језику 14.068 минута (**1.35%**)
- украјинском језику 7.685 минута (**0.74%**)
- македонском језику 5.947 минута (**0.57%**)
- буњевачком језику 4.638 минута (**0.45%**)
- језици мањина са српским титловима 62.663 минута (**6.02%**)
- музичких емисија 110.047 минута (**10.57%**)
- и осталих језика (цртани филмови, емисије без говора) 76.270 минута (7.33%) (ради се о ванпрограмским садржајима: џингл, сат, шпица итд. и емисијама без текста или говора, нпр. цртани филмови без говора).

³⁷ Извор: Извештај о емитованом програму РТ Војводине за период 1.01.2014-31.12.2014., доступно на: http://www.rra.org.rs/uploads/useruploads/izvestaji-o-nadzoru/Izvestaj_RTV_2014.pdf

Графикон бр. 2: Језичка структура емитованог програма ЈМУ РТВ Војводине за период 1.01.2014. – 31.12.2014.год.

Наведени подаци указују на то да је област обавештавања и информисања националних мањина у АП Војводини заиста део јавног информисања и медијске сфере АП Војводине, односно Републике Србије. ЈМУ РТ Војводине мањинским групама пружа могућност да преко програма на својим језицима посредују информације о збивањима у друштву, да доприносе слободном формирању ставова и мишљења где језик није баријера, да њихови програм буду перманентна трибина о кључним проблемима заједнице али и друштва у целини, и коначно – да на тај начин дају свој допринос као кохезиони фактори у друштву. Захваљујући томе и функција јавног сервиса добија нове димензије, па осим стандардних медијских функција: информативне, образовне и забавне, јавни медијски сервис у Војводини добија и најмање две нове, за 21. век изузетно важне функције:

- очување идентитета мањинских заједница у покрајини кроз чување мањинског културног и језичког хабитуса,

- интегративна функција јавног сервиса добија пуни смисао, чак и уз видљиве мањкавости: извесна униформисаност програма, претерана скученост у избору тема, недовољна заступљеност титлованих садржаја на више језика и слично, што је добрим делом последица транзиционог периода и самих јавних медијских установа али и друштва у целини.

Република Србија је у обавези да Савету Европе подноси државне извештаје о примени Повеље о регионалним или мањинским језицима, затим извештаје о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и слично. Такви међународни документи су добри механизми за заштиту права припадника националних мањина на свим нивоима и, без обзира на све мањкавости, спорост или неблаговременост доношења позитивних прописа, напредак постоји и нико га не оспорава. Са друге стране, упоредо са државним извештајима, постоје и тзв. алтернативни извештаји које сачињава невладин сектор на основу својих истраживања.³⁸ И ови извештаји указују на напредак, али недвосмислено маркирају и поједине проблеме, који често јесу врло субјективна слика појединих учесника у том процесу извештавања, али без обзира на то – и веома важан корективни фактор. Илустрације ради наводимо неколико детаља из једног од тих алтернативних извештаја, партиципирали су припадници 17 националних мањина: у Војводини: Мађари, Словаци, Румуни, Русини, Буњевци, Хрвати, Роми, Македонци, Немци, Чеси и Словенци, а у централној Србији: Албанци, Бугари, Бошњаци, Власи, Грци и Цинцари, односно 11 националних савета националних мањина и 15 организација (Вујић, 2008: 143 – 146). Између осталог, наводи се у извештају, на нивоу региона примећено је да: “... медијски стандарди и новинарска пракса доприносе малом броју садржаја о различитостима и толеранцији широм региона”, односно “поједностављено, сензационалистичко и често дискриминативно извештавање о етничким мањинама представља “заједничку болест”, што доприноси “стварању безобличне и пасивне слике о етничким народима. У водећим медијским вестима, па и на јавном сервису у Војводини, они (мањински народи, оп. аут.) се ретко цитирају или визуелно приказују и не даје им се прилика да сами тумаче своје активности.” Затим : “... припадници националних мањина у Војводини ретко појављују на првим страницама новина и у

³⁸ Људска права у Србији 2013 право, пракса и међународни стандарди људских права, доступно на: <http://www.bgcentar.org.rs/bgcentar/wp-content/uploads/2014/04/Ljudska-prava-u-Srbiji-2013.pdf>

водећим вестима тв и радио станица, осим ако се не ради о политичким освртима на поједине њихове лидере или случајеве када су предмет говора мржње и дискриминације. Представници мањина извештавају углавном о питањима која се њих тичу, а ретко о осталим питањима релевантним и актуелним за цело друштво и друге етничке заједнице.”

Читањем алтернативних извештаја стиче се утисак да припадници националних мањина у Војводини сматрају да им је право на информисање на матерњем језику омогућено, али да у његовом спровођењу постоје одређене мањкавости:

- финансијски проблеми: (Мађари, Румуни, Русини, Словаци, Буњевци);
- кадровски проблеми: недовољна оспособљеност и незадовољавајући број запослених у мањинским редакцијама, старост новинара, ниске зараде и нерешен радни статус запослених (Мађари, Роми, Румуни, Русини, Словаци);
- недовољно учешће и заступљеност мањина у процесу одлучивања о питањима у области информисања која се њих тичу (на пример, приликом именовања припадника мањина у управним и програмским одборима и на руководећим местима на покрајинском и републичком нивоу) (Мађари);
- непрепознавање институције националних савета националних мањина у Закону о радиодифузији и занемаривање одлука националних савета у процесу одлучивања (Мађари, Румуни, Русини);
- лоша техничка опремљеност мањинских редакција и застарелост технике (Русини, Буњевци);
- слаба чујност и покривеност сигналом (Хрвати, Румуни, Русини, Словаци);
- неједнак третман појединих мањинских заједница (Хрвати, Роми).³⁹

Са друге стране, мада је улога струке у овом процесу посебно питање и посебна тема, указујемо на то да и нека истраживања (Серенчеш, 2010: 77-103), показују да тек сваки четврти новинар сматра да су задовољене комуникацијске потребе вишенационалне заједнице у АП Војводини, углавном објашњавајући свој став тиме да није добар модел према којем свака мањинска заједница има само свој програм у којем негује културу пре свега, а онда и језик искључиво своје заједнице. То је замерка и за програм на српском језику – недовољно је културе других националних заједница.

³⁹ Ибд. стр. 145.

Очигледно да, колико год савремена информационо комуникациона технологија омогућавала досезање до “глобалне” публике, од приступа самих медија и садржаја онога што се објављује, зависи хоће ли медијски производи бити читани, слушани, гледани само у локалној средини, у једној националној групи, ... или ће бити препознати као вредни и у другим срединама, заједницама и културама. Препознавање, прилагођавање и освајање сопствене “нише” у оба ова тржишта није немогуће, штавише, у неку руку представља и услов опстанка савременог јавног сервиса. Већим делом свог постојања медијски садржаји и услови у којима се они производе и испоручују, били су обично третирано као питања за културну и социјалну политику. У том смислу и у том контексту, нова улога програма на језицима мањинских заједница није занемарљива. У “новој политици новог јавног интереса” (Хартли, 2007). које смо сведоци, производњу медијског садржаја требало би третирати као нови подухват, али и бизнис ослоњен на креативни процес неизоставно повезан са најсавременијим креативним индустријама. По Хартлију, медији а нарочито телевизија, имају трајну и општу улогу у промовисању грађанске свести вођене принципом учествуј и уради сам. Другим речима, на медијима је, а посебно на јавном сервису, да грађанима пружи могућност да партиципирају, учествују и мењају. Захваљујући глобалној компјутерској мержи и њеним бројним сервисима, грађанима је “омогућена велика слобода и дата шанса да и сами пишу о ономе што им се дешава, или да излажу сопствена мишљења о актуелним догађајима, да о њима сведоче кроз своје текстове, видео снимке или фотографије које пласирају на интернету. Многи велики или маинстреам медији препознали су предности партиципације грађана у својим онлајн издањима и побољшали начин свог извештавања, дајући управо грађанима прилику да сами постану извори нових информација” (Крстић, 2011: 97-116).

Закључак

Дискусију закључујемо питањима, постављајући их гледано из улоге и функције јавног сервиса, при том стављајући у други план комерцијалне потребе сваког медија па и јавног сервиса (Булатовић, стр. 59-65):

- Да ли је измештање свих програма на мањинским језицима на посебан канал како је то пракса и код нас а и већином у свету, заиста најбоље решење?
- Да ли обезбеђивање програма на матерњем језику мора увек ид а подразумева сопствену уређивачку политику, или је могуће наћи сагласје са уређивачким концептом самог јавног сервиса?

- Да ли мултикултуралност подразумева да се свако бави својим проблемима или подразумева да се сви старамо о свакоме?
- Да ли већинску популацију занима шта се догађа међу мањинским популацијама и где би то требало да виде и чују осим на јавним сервисима? Како то да се догоди ако програм на мањинским језицима нису преведени на језик већине?
- Шта је суштински садржај и смисао, а не само форма, мултикултуралности и како би то требало да се огледа у организацији, планирању и самој производњи садржаја програма ЈМУ РТВ Војводине?

Трагајући за одговорима на постављена питања отвориће се и нова: питања ефеката и даље перспективе уређења медијске сцене, при том посебно фокусирамо мањинске медије и улогу јавног сервиса у информисању на језицима мањина. Извесни кораци ка променама јесу учињени: процес приватизације, финансирање по пројектном систему, расподела радио фреквенција и слично. Међутим, ЈМУ РТ Војводине и даље нема извесну будућност. Пре свега у финансијском смислу што јесте основа за успех реорганизације која је у току, а онда и за наставак неговања и развијања мултикултуралног концепта којем тежи. Развој тог концепта ће тражити од ЈМУ РТ Војводине даље охрабривање квалитетних програма на језицима националних мањина, стратешко повезивање редакција на језицима мањина са редакцијама јавних сервиса у матичним земљама, континуирану едукацију запослених у свим редакцијама у циљу поспешивања мултикултуралних програма који неће бити фокусирани на културу, па ни на језик једне заједнице (мањинске или већинске), увођење интегрисане редакције која ће ићи у сусрет медијској конвергенцији као императиву који намећу савремене информационо – комуникационе технологије.

Нова Стратегија развоја система јавног информисања у Србији је у процесу израде.⁴⁰ Како је она заправо темељни документ за будуће функционисање медијске сфере, од ње ће добрим делом зависити и даљи правци развоја информисања на језицима националних мањина у Србији. Но, каква год да стратегија буде, извесно је да добра пракса већ постоји, да се на њој заснивају бројни позитивни прописи попут оних који сугеришу да је помоћ државе мањинским медијима и програмима на језицима мањинских заједница у оквиру јавних медијских установа недискриматорна. Јавни сервис - ЈМУ РТВ Војводине остварује своју

⁴⁰ Prethodna, petogodišnja, Strategija razvoja sistema javnog informisanja je usvojena 2011. god. (op. autora)

улогу, охрабрује грађане на приступ и учешће у јавном животу на једанаест, а ускоро и на дванаест језика мањинских заједница које живе у АП Војводини.

ЛИТЕРАТУРА:

Арсенијевић, О., Булатовић, Љ. Љ., Булатовић, Г. (2012) Идентификација димензија интелектуалног потенцијала у Јавном сервису РТВ Војводине, Зборник радова, Међународна научна конференција “На путу ка добу знања”, Факултет за менаџмент, Сремски Карловци, стр.60 – 76., доступно на: <http://www.famns.edu.rs/file/Na%20putu%20ka%20dobu%20z-1371220353.pdf>

Булатовић, Г., Булатовић, Љ. Љ. (2012), Улога јавних сервиса у мултиетничким срединама, Панел конференција „Улога јавних сервиса у мултиетничким срединама“, дискусија др Г. Булатовић, издавач РУВ РТВ, Нови Сад, стр. 59-65,

Булатовић, Г., Булатовић, Љ. Љ., Арсенијевић, О. (2014), Стратегија конвергентног јавног сервиса Војводине, Мостови медијског образовања - БМЕ 14, Филозофски факултет, Нови Сад, стр.47-57.

Frasco, S., (Novembar, 2013) *The „Mobilification” Of Consuming Content, blog State of Economics, and Legal Studies Series* (2 ed.). Fordham University Press. *Digital*, <http://www.stateofdigital.com/mobilification-consuming-content/>

Хартли, Џон, (2007), Креативне индустрије, стр. 425., ЦЛИО, Београд.

Jakubowicz, K., (2009), *A new notion of media? Media and media-like content and activities on new communication services*, Media and Information Society Division Directorate General of Human Rights and Legal Affairs Council of Europe, Printed at the Council of Europe, доступно на: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/New_Notion_Media_en.pdf

Крстић, А., (2011), Грађанско новинарство, шансе и изазови за новинарску професију, ЦМ Часопис за управљање комуницирањем, бр . 20, година 6, Главни и одговорни уредник: проф. др Мирољуб Радојковић, Издавачи: ЦДЦ – Центар за усмеравање комуникација, Нови Сад (Претходно: ПРОТОЦОЛ) и Факултет политичких наука, Београд , Стр. 97-116, доступно на: <http://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2011/09/CM20.pdf>

Open to the future: New thinking and practice, Public service media governance: Looking to the future Discussion paper prepared by the Secretariat, Media and Information Society Division Directorate General of Human Rights and Legal Affairs Council of Europe, Printed at the Council of Europe,

str. 23, dostupno na: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/PSMgovernance_en.pdf

Picard, R. G. (2002). *The Economics and Financing of Media Companies (1) (Business,*

Серенчеш, Ж. (2010), Информисање на језицима националних мањина у Војводини и деетатизација, у: Серенчеш, Ж, Исаков, С., Војвођански медији, политички компромис или професионално извештавање, НДНВ, Нови Сад, стр. 77-103; доступно на: <http://www.autonomija.info/wp-content/uploads/2011/03/Vojvodjanski-mediji.pdf>

Станојевић, Д., (2004): Медији и начела дијалога, Мали Немо, Панчево.

Становчић, В., (2008), Појам националне мањине и третирање колективних права, Годишњак, Универзитет у Београду, Факултет политичких наука, Београд, стр. 479-503, доступно на: <http://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2010/05/27-Prof.-dr-Vojislav-Stanov%C4%8Di-%C4%87-Pojam-nacionalne-manjine-i-tretiranje-individualnih-i-kolektivnih-prava.pdf>

Torrance, E.P., Glover, J.A., Ronning, R.R., Reynolds, C.R., (2009), *Handbook of creativity*, dostupno na: http://books.google.com/books?id=cpc-7CJH1-s8C&printsec=frontcover&dq=Irving+Taylor&hl=sr&source=gb_s_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=Irving%20Taylor&f=false

Вујић, А., (2008), Информисање из угла припадника националних мањина, Библиотека Хелсиншке СВЕСКЕ Бр. 27, Мултиетнички идентитет Војводине: изазови у 2007-08. Издавач: Хелсиншки одбор за људска права у Србији, Београд, Стр 143 – 146, <http://www.helsinki.org.rs/serbian/doc/sveske27.pdf>

Документа:

- Амстердамски уговор, (1997), доступно на: http://www.srbijaeu.org/images/PDF%20Evropska%20unija/11_EU_u_10_lekcija.pdf
- *Contribution of the Council of Europe* (Media and Information Society Division, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs) for the 2009 Internet Governance Forum, dostupno na: <http://intgovforum.org/cms/documents/contributions/general-contribution/2009-1/324-council-of-europe/file>
- Европска конвенција о људским правима, доступно на: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SRP.pdf
- Европска повеља о регионалним и мањинским језицима, доступно на: <http://www.ljudskaprava.gov.rs/index.php/evropska-povelja-o-manjin-skim-jezicima/77-evropska-povelja-o-regionalnim-i-manjinskim-jezicima>

- Извештај о емитованом програму РТ Војводине за период 1.01.2014-31.12.2014., доступно на: http://www.rra.org.rs/uploads/useruploads/izvestaji-o-nadzoru/Izvestaj_RTV_2014.pdf
- Оквирна конвенција за заштиту националних мањина, доступно на: <http://www.pravamanjina.rs/attachments/ZAKON%20o%20potvrđivanju%20okvirne%20konvencije.pdf>
- Прашка резолуција из 1994. год, доступно на: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/translations/serbian/Rec%281996%29010&ExpMem_sb.pdf
- Препорукабр.(97)2111о медијима и промовисању културе толеранције (1997), Савет Европе, http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/translations/serbian/Rec%281997%29021&ExpMem_sb.pdf
- Препорука Р-2007-3 о улози јавног сервиса у информатичком друштву, доступно на: http://www.coe.org.rs/REPOSITORY/141_preporuka-rec_2007_3_o-ulozi-javnog-medijskog-servisa-u-informacionom-drustvu_1.pdf
- Резолуција Европског парламента из 1996., доступно на: http://www.srbijaueu.org/images/PDF%20Evropska%20unija/11_EU_u_10_lekcija.pdf
- Стратегија РТВ Војводине, доступно на: <http://static.rtv.rs/pdf/2013/10/25/strategija-razvoja-rtv-2013-2017-pdf.pdf>, стр. 16.
- Универзална Декларација о људским правима, доступно на: <http://www.poverenik.rs/yu/pravni-okvir-pi/medjunarodni-dokumenti-pi/146-univerzalna-deklaracija-o-ljudskim-pravima.html>
- *Вероисповест, матерњи језик и национална припадност - Попис становништва, домаћинства и станова 2011. године у Републици Србији, Књига 4, РЗС, доступно на <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>*
- Закон о јавном информисању, доступно на: <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2014/2511-14.pdf>
- Закон о националним саветима националних мањина, доступно на: http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_nacionalnim_savetima_nacionalnih_manjina.html
- Закон о радио дифузији, Члан 78, тачка 3., доступно на: <http://www.kultura.gov.rs/docs/dokumenti/propisi-iz-oblasti-medijske/zakon-o-radio-difuziji.pdf>
- Закон о заштити националних мањина, доступно на: http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zastiti_prava_i_sloboda_nacionalnih_manjina.html

Bulatovic Goran⁴¹,
Faculty of Management, University Union “Nikola Tesla”, Belgrade

Bulatovic Lj. Ljiljana,
Faculty of Media and Communications, Belgrade, Singidunum
University, Belgrade

INFORMING IN LANGUAGES OF NATIONAL MINORITIES IN VOJVODINA: PRACTICE AND NEEDS

Summary⁴²: In systems of developed media offer, requirements for the use of minority languages and promoting the culture and traditions of minorities in the public sphere are set louder than before, and in the realisation of the rights of citizens in multi-ethnic areas, public services have the most obligations. In this paper, we discuss: European and national regulatory framework that applies to the right on informing in minority languages, good practice in Serbia, in the case of public media institutions, Radio Television of Vojvodina, we refer to specific details which are addressed in the alternative reports and studies that are directed towards Europe, all in function of improving informing in the languages of national minorities.

Key words: Informing, ethnic minorities, public service, Radio Television of Vojvodina.

⁴¹ kokacns@gmail.com

⁴² The work is the result of research on the project “Digital media technology and social change in education, financier of the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.